

Blz. 2	In memoriam Sjra Vincent
Blz. 2	Jaarprogramma, wandelingen en themarondleidingen
Blz. 4	Presentatie jaarboek 26 Maas- en Swalmdal
Blz. 6	Milieu- en Heemkundeverening Swalmen Jaarvergadering 2009
Blz. 6	Werkgroepje inventarisatie vuurstenen bijlen
Blz. 7	Kerstwandeling 2008
Blz. 8	Moderne moutfabriek Jos Hendrickx-Crijns
Blz. 15	Het straatbeeld van mijn kinderjaren
Blz. 18	Flora en fauna van Swalmen (19)
Blz. 19	Kroniek van Swalmen, oktober, november en december 2008
Blz. 21	Uit het leven van onze voorouders
Blz. 22	Uit de oude doos
Blz. 23	Van hot nao haar door 't Zjwaams Waordebook (12)
Blz. 24	Een voorvader gevonden, of een luchtkasteel?
Blz. 26	Bosmanmolentje te Reuver
Blz. 28	Tösse Zjwaam en Maas gebaore
Blz. 28	Schenkingen

Foto's aangeleverd door:

Peter Bors	blz. 4, 5, 20
Hans Simons	blz. 3, 8, 17, 18, 19, 20, 21
Archief MHVS	blz. 16, 17
Fam. Sjra Vintcent	blz. 2
Agnes Jentjens	blz. 22
Fam. Hendrickx-Crijns	blz. 8-14
Leo Verhart	blz. 6
Thijs Geerlings	blz. 26, 27
Wiel Luys	blz. 27
Corrie Janissen	blz. 28
Fam. Thissen	blz. 26

DE VERENIGING

In memoriam Sjra Vintcent

Vol ongeloof ontvingen we het droevige bericht dat ons lid Sjra Vintcent onverwacht op 9 januari in de leeftijd van 78 jaar is gestorven. Sjra was ruim 24 jaar trouw lid van onze vereniging en heeft helaas zijn 25-jarig jubileum niet meer mee mogen maken.

Hij was een heemkundeman in hart en nieren. Vanuit de gemeenschap werd niet voor niets regelmatig een beroep op hem gedaan om een boek te schrijven over hun vereniging of medewerking te verlenen aan een tentoonstelling.

Zo heeft Sjra een groot aantal boeken op zijn naam staan vnl. over Reuver, zoals: 100 jaar Reuvers Mannenkoor, 75 verhalen uit Reuver, Reuver en Beesel in grootmoeders tijd, Reuver toen en nu, Reuver, terug in de tijd, Veertig jaar sociale woningbouw in Beesel-Reuver, Terugblik op Reuver en het laatste boek dat hij voltooide was over het H. Hartklooster in Reuver.

Hierbij putte hij uit zijn omvangrijk knipsel- en fotoarchief, dat hij in de loop der tijd had aangelegd. Daarnaast had hij een ongelooflijke feitenkennis.

De oorlog heeft hem nooit los gelaten. Zo schreef

hij samen met Jan Ickenroth het boek 'De laatste loodjes wogen zwaar' en wist hij het voor elkaar te krijgen dat bij de Mariagrot in de tuin van het klooster van het H. Hart te Reuver een gedenkteken werd geplaatst voor de paters Dominicanen, die zoveel betekend hebben voor de Reuverse bevolking in oorlogstijd.

Zijn specialistische kennis op het gebied van de heemkunde en zijn enorme energie waarmee hij de nodige jaarboekartikelen en boeken schreef, zullen we missen.

We wensen zijn vrouw Door, Herbert, Joop, kleinkinderen en familie veel sterkte toe met het verwerken van dit verlies.

Moge hij rusten in vrede.

JAARPROGRAMMA 2009

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen
(onder voorbehoud, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

16 april	Lezing dhr. Slangen: Graeterhof (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
21 mei	Hemelvaartsdagfietstocht (gezamenlijke activiteit)
10 juni	Verborggen schatten uit uw eigen tuin, door mevr. Rosie Marks, herboriste, aanvang 19.30 uur in de Parkhof, Swalmen (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
Juni	Lezing vergeten groenten (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
Juni	Excursie gemeentearchief Roermond (gezamenlijke activiteit)
Juli/Augustus	Vakantie
September	Open Monumentendag met als thema 'Op de kaart' (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen, Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
Oktober	Weekendexcursie natuurwerkgroep (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
Oktober	Wandeling Nacht van de Nacht (gezamenlijke activiteit)
15 november	Genealogische contactdag (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
November	Cursus Zjwaams (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
December	Lezing over gebrandschilderde ramen (gezamenlijke activiteit)
December	Kerstwandeling (gezamenlijke activiteit)

En verder..... het programma kan nog worden aangepast. Verder staan er (onder voorbehoud) enkele kleine excursies op het programma. Te zijner tijd komen we hier op terug.

WANDELINGEN SWALMDALGIDSEN 2009

(deze wandelingen worden georganiseerd door Staatsbosbeheer en zijn niet gratis, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

Vrijdag 10 april

Ochtendneveltocht - kanoën op de Asseltse Plassen, duur 3,5 uur, vertrek om 07.00 uur parkeerplaats einde Buggenamerweg te Roermond - Leeuwen

Maandag 13 april

Middagtocht - kanoën op de Asseltse Plassen, duur 3,5 uur, vertrek om 14.00 uur parkeerplaats einde Buggenamerweg te Roermond - Leeuwen

Woensdag 15 april

Kinderwandeling in het Swalmdal: speuren naar het voorjaar, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur infobord Groenewoud, Groenewoud 8 te Swalmen

Zondag 26 april

Voorjaar in het Beeselsbroek, duur 2 uur, vertrek om 14.00 uur hoek Eikenbroeklaan-Schoolbroek te Beesel

THEMARONDLEIDINGEN 2009 WERKGROEP DORPSGIDSEN BEESEL

(deelname is niet gratis, voor meer informatie kijkt u op www.rondleidingeninbeesel.nl of bel 077-4742158)

Zondag 5 april 'Met de dorpsgids op stap', Centrumroute, duur 2 uur, start om 14.00 uur in café De Troubadour

Zondag 3 mei 'Wat de Beeselse kunstwerken ons vertellen', Kunstroute, duur 2,5 uur, start om 14.00 uur in herberg De Bóngerd

Zondag 7 juni 't Is gebeurd voor onze tijden...' Drakendorproute, duur 2 uur, start om 14.00 uur in café De Maashof

Zondag 5 juli 'De draak is los', Drakendorproute, duur 2 uur, start om 14.00 uur in café de Maashof.

Donderdag 21 mei

Hemelvaartsavontuur in Asselt - wandelen en kanoën, duur 8 uur, vertrek om 9.00 uur parkeerplaats einde Buggenamerweg te Roermond - Leeuwen

Zondag 24 mei

Voorjaar in het Groenewoud/de Hout, duur 2 uur, vertrek om 14.00 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 te Swalmen

Zaterdag 6 juni

Vollemaanstoet - op de Asseltse Plassen, duur 3,5 uur, vertrek om 20.00 uur parkeerplaats einde Buggenamerweg te Roermond - Leeuwen

Zondag 28 juni

Wandeling door Wieler en Donderberg, vertrek om 14.00 uur bij picknickplaats Eind te Asselt - Swalmen.

JAARPROGRAMMA I.V.N. DE STEILRAND 2009

Zondag 19 april Vogelexcursie in het Meerlebroek, vertrek om 8.00 uur aan de parkeerplaats einde Muietdijk in Reuver

Zondag 17 mei

Zoogdieren ontdekken in het Jaomerdal, vertrek om 9.00 uur aan het einde verharde weg Egypte en grindweg Jagersstraat Tegelen-Venlo.

Zondag 28 juni

Excursie naar Rijkelse Bemden en Donderberg, duur 4 uur, vertrek om 10.00 uur bij molen de Grauwe Beer in Ouddorp-Beesel.

Zaterdag 11 juli

Avondexcursie op het depot, alleen voor leden, vertrek om 21.30 uur.

DE VERENIGING

Presentatie jaarboek 26 Maas- en Swalmdal

Het was 'volle bak' op 22 december in zaal De Mert in Swalmen. Liefst 86 leden en genodigden woon- den die avond de presentatie bij van jaarboek 26.

*De colleges uit ons werkge-
bied waren goed vertegen-
woordigd. V.l.n.r. wethouder
Fried Smeets (Roermond),
wethouder Jan Lamers
(Venlo), burgemeester Bert
Oord (Beesel), eregast Frans
Geerlings, burgemeester
Henk van Beers (Roermond)
en wethouder Jos van Rey
(Roermond).*

Naast veel leden waren die avond ook vertegen- woordigers aanwezig van heemkundeverenigin- gen uit de regio. Een bijzonder woord van wel- kom gold de Heimatfreunde Bracht, die voor de eerste keer aanwezig waren.

Ook gemeentebesturen van ons werkgebied waren goed vertegenwoordigd.

Jaarboek 26 is de opmaat naar de volgende 25 jaar Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Werd bij de presentatie van het vorige jaarboek terug gekeken naar 25 jaar heemkunde, nu nam de voorzitter de aanwezigen mee naar onze kijk op heemkunde in de toekomst.

Samenwerking

Onze vereniging is een regionale vereniging, werkzaam in Belfeld, Reuver, Beesel en Swalmen en dat willen we zo houden. Om alle onduidelijk- heid weg te nemen, een van de kernwoorden richting toekomst is 'samenwerken'. Geslaagde samenwerking is daar, waar gezamenlijke projec- ten worden opgezet, door ruilabonnementen kennis nemen van elkaars activiteiten, door het overdragen aan elkaar van schenkingen en door aan te sluiten bij elkaars lezingen, excursies en andere activiteiten.

Een goed voorbeeld van samenwerken is bijvoor- beeld samen met de Milieu- en Heemkundevere- niging Swalmen een nog mooier verenigingsblad maken. Samenwerken! En dat is dus heel wat anders dan samengaan.

Jeugd en 'oudere jeugd'

Een ander stukje visie dat ten grondslag ligt aan

het beleid dat ons bestuur voor ogen staat heeft betrekking op de jeugd en ook op de 'jongere ouderen', de vitale, uit het arbeidsproces gestap- te mensen uit de generatie van de babyboomers. De laatste groep staat als het ware in de start- blokken om in hun derde levensfase, een nieuwe, zinvolle tijdsbesteding te zoeken.

De huidige en toekomstige vrijwilligers zijn ech- ter ook mensen, die zich niet voor lange tijd aan iets willen binden. We willen daarom proberen om meer op projectbasis te werken. Kortlopende projecten achten we heel kansrijk om door leden en niet-leden (dus heemkundig geïnteresseer- den) te realiseren.

De jeugd wordt echter niet vergeten. Wij vinden het zeer belangrijk om kostbaar en kwetsbaar cultureel erfgoed, op een aansprekende manier bekend te maken bij de jeugd. Een voorbeeld van hoe we dat gaan doen is onze poging om het voormalig Brits Munitiedepot (juist over de grens onder Brügggen - Bracht), onderwerp van studie te maken binnen een Europees samenwerkings- project. Het voornemen bestaat om de resultaten te presenteren in een tweetalige tentoonstelling, die de kinderen van de scholen in deze regio, zowel in Nederland als in Duitsland, bewust maakt van onder meer een stuk cultuurgeschie- denis, waarvan veel mensen het bestaan niet weten.

Hiermee illustreren we als vereniging onze maat- schappelijk inzet, bewustmaking en actieve betrokkenheid, ook richting jeugd.

Zorgen

Naar vertegenwoordigers van de overheid werd onze zorg verwoord ten aanzien van de vaste lasten die de verenigingsruimte met zich meebrengt en ten aanzien van de slechte toegankelijkheid. Aan vaste lasten gaat de contributie op van maar liefst 165 leden en dat is voor onze vereniging een financiële molensteen die ons om de hals hangt.

Een ander pijnpunt is de toegang tot de verenigingsruimte. In toenemende mate krijgen we signalen van leden en niet-leden die de gevaarlijke steile trap naar de bovenverdieping niet meer kunnen of durven gebruiken. Ook voor mensen met een handicap is het vrijwel onmogelijk om deel te nemen aan cursussen, lezingen en andere activiteiten. Een lift zou uitkomst bieden, echter, hiertoe ontbreken ons de geldelijke middelen. En dan te bedenken dat we ook nog eens gehuurd zitten. Met name de Gemeente Beesel en het bestuur van de Stichting Willem Limburg wordt gevraagd ons hier de helpende hand te reiken.

Waardering voor de gemeenten

Beesel oogstte waardering voor het positieve voorwaarden-scheppend beleid waarbinnen allerlei particuliere initiatieven tot ontplooiing kunnen komen. Aangehaald werden o.a. de Open Monumentendag, het nieuwe 'monumentale hart' in Beesel (compliment vooral ook richting Woongoed 2-Duizend), de ontwikkeling van een grensoverschrijdende nieuwe Trap route, Beesel - Brüggen, het in authentieke staat terug gebrachte NS station Reuver en de voormalige grenspaal 'De grijze steen'.

Venlo kreeg complimenten omdat die gemeente zich daadwerkelijk inzet voor de leefbaarheid in het Belfeldse. Venlo heeft een integrale visie gemaakt voor de herinrichting van het buitengebied van Belfeld, het zogenaamde project 'Dal van de Aalsbeek'. Als heemkundevereniging hebben we bij dit project met succes gepleit voor integratie van cultuurhistorische elementen in het plan.

Roermond ontving een pluim omdat die gemeente zich o.a. heeft ingezet om Asselt de status van beschermd dorpsgezicht te verlenen, vanwege het besluit om de dialectnaam Assel (zonder t) op de bebouwde kom borden aan te brengen, ons verzoek te honoreren om de oude locomotieven-

loods tot beschermd monument te verklaren, en voor het periodieke monumentenoverleg waarin onze vereniging de belangen van Swalmen op dit gebied kan behartigen.

Nieuwe vormgeving jaarboek

Nadat vorig jaar het jubileumnummer (25) werd gepresenteerd, is met ingang van deze jaargang gekozen voor een nieuwe verfrissende opzet. We hebben een ander lettertype en groter formaat waardoor meer ruimte ontstaat voor een luchtiger opmaak. De wat grotere artikelen worden afgewisseld met korte bijdragen waardoor de variatie aan artikelen, uit alle dorpen van ons werkgebied, is toegenomen. Bovendien heeft de redactie een aantal auteurs weten te strikken van buiten ons werkgebied.

Eregast

Het eerste exemplaar werd door de voorzitter aangeboden aan Frans Geerlings.

Frans Geerlings, 25 jaar beeldbepalende factor binnen de jaarboekredactie, besloot in 2007 een stap terug te doen. Hij heeft nadien een nieuwe richting gegeven aan zijn heemkundige betrokkenheid door onder meer als voorzitter van de dorpsgidsen Beesel, voortdurend 'nieuwe wegen te bewandelen'. Frans ontving het boek als blijk van waardering voor zijn inzet en prestaties in 25 jaar heemkundewerk, binnen en buiten de vereniging.

Afsluiting

In de pauze kon iedereen het nieuwe jaarboek inkijken. Hierna verzorgde Wiel Luys aan de hand van mooi beeldmateriaal een interessante presentatie van historische wetenswaardigheden rondom kasteel Hillenraad.

Twan Ernst

Milieu- en Heemkundeverening Swalmen Jaarvergadering 2009

De leden van de MHVS hebben 30 januari j.l. hun jaarlijkse algemene ledenvergadering gehad. In de terugblik over het afgelopen jaar stonden twee uitgaven, de gedichten- en fotobundel van Riky en Hans Simons en de tweede druk van 't Zjwaams Waordebook, centraal. Verder is er de afgelopen jaren grote continuïteit geweest met telkens weer succesvolle activiteiten. De samenwerking met de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal in de gezamenlijke periodiek wordt door de leden als een succesvolle zaak beoordeeld, waarbij voortzetting zondermeer aan de orde is.

In financiële zin is het jaar ook goed verlopen. Door de nieuwe huisvesting zijn de huisvestingskosten voor huur en energie sterk verminderd. De uitgave van beide boeken is ook financieel gunstig verlopen. Het jaar is afgesloten met een klein batig saldo.

Voor het nieuwe jaar is weer een uitgebreid programma van activiteiten gepresenteerd. Veel

activiteiten worden gezamenlijk door beide verenigingen georganiseerd.

Bij de bestuursverkiezing was Toine Wuts, voorzitter, aftredend en herkiesbaar. Met algemene stemmen werd hij herkozen als voorzitter.

Bij de rondvraag werd nog uitgebreid aandacht besteed aan de Open Monumentendag, waarbij er het thema 'Op de kaart' zal zijn. De originele Smaberskaart zal dan in Swalmen bezichtigd kunnen worden.

Deze verslaglegging is summier; uitgebreide stukken zijn opvraagbaar bij de secretaris, via g.jonkman@hetnet.nl of via 0475 - 503535.

Gerard Jonkman

De jaarstukken en vergaderingsstukken van beide verenigingen zijn voortaan ook per e-mail op te vragen bij de secretarissen resp. Gerard Jonkman en Twan Ernst (zie voor hun adressen achterin binnenzijde omslag).

Werkgroepje inventarisatie vuurstenen bijlen opgericht

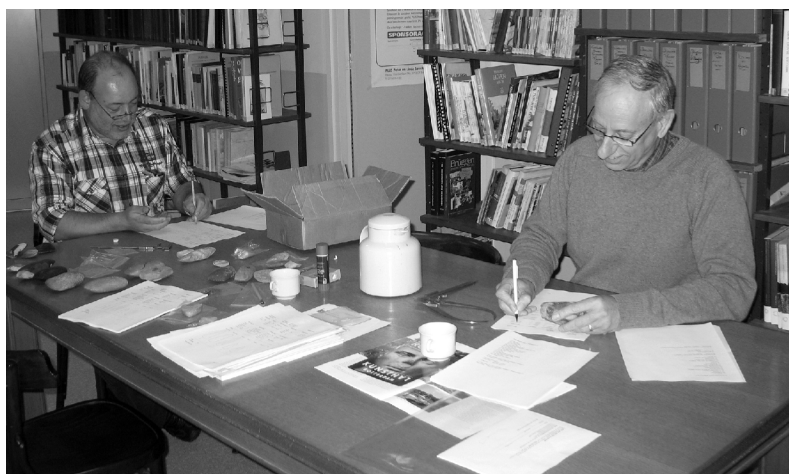
Op 9 september j.l. is de eerste bijeenkomst van het werkgroepje 'Vuurstenen bijlen inventarisatieproject' geweest. Het doel is een inventarisatie te maken van de vuurstenen bijlen in ons werkgebied. Bijlen worden getekend, gefotografeerd en beschreven. Door ook te kijken naar het soort vuursteen, opvallende kenmerken en de gegevens van de vindplaats probeert het groepje meer te weten te komen over het leven van de mens in het Neolithicum (Nieuwe Steentijd).

De werkgroep is op zoek naar stenen en vuurstenen bijlen die in ons werkgebied zijn gevonden. Heeft u er een thuis, laat het dan weten. Het kan ook zijn dat u van iemand anders weet, dat hij er een of meer heeft. Dat hoort de werkgroep dan ook graag.

Het groepje staat o.l.v Leo Verhart, voorheen conservator Prehistorie van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden en momenteel voor een tweetal dagen per week verbonden

aan het Limburgs museum in Venlo. De bijeenkomsten zijn eens in de 14 dagen op een dinsdag of donderdag van 20.00-22.00 uur. Steeds wordt samen een vervolgbijeenkomst afgesproken.

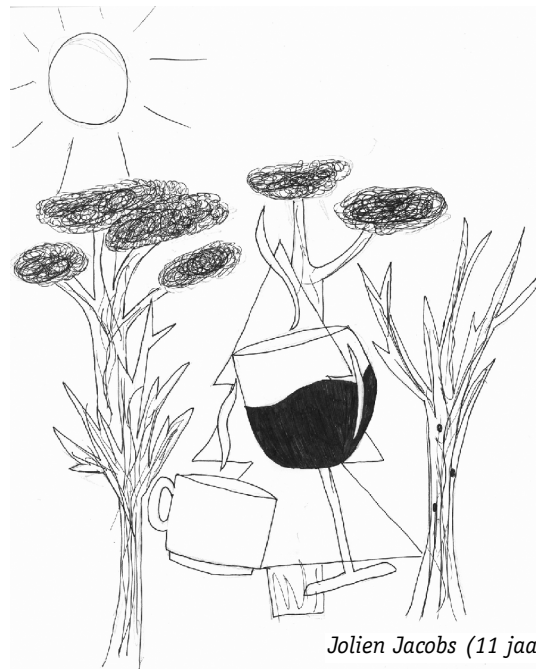
Misschien weet u wie in het bezit zijn van stenen of vuurstenen bijlen, of misschien bent u geïnteresseerd om aan de werkgroep mee te doen. U kunt dan contact opnemen met Leo Verhart. Zijn e-mailadres is: l.verhart@limburgsmuseum.nl

KERSTWANDELING

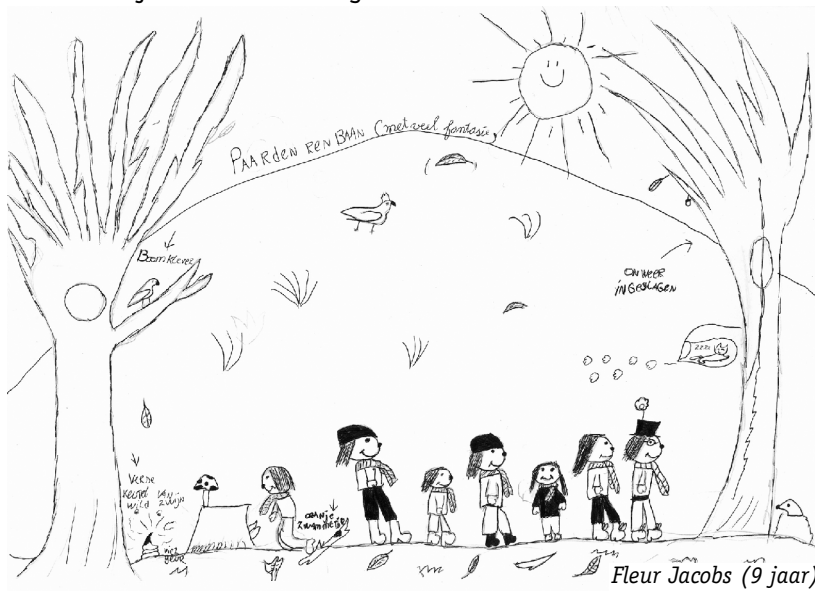
Frans Tegels

Vorig jaar Kerstmis had Gerard Jonkman me al gevraagd of ik dit jaar ook weer mee wilde gidsen. Dat had ik toegezegd. Gerard mailde me een week van tevoren de route door en die leek me wel oké. We spraken af om zondag voor de kerst de wandeling samen in 't veld voor te bereiden. Henri en Wiel zouden meelopen voor de cultuurhistorische weetjes onderweg. Eerste Kerstdag had ik de route nog eens alleen nagelopen. Ik wilde nog enkele alternatieve paadjes zoeken om te voorkomen dat de groepen steeds achter elkaar aan moesten lopen. Voor mijn gevoel goed voorbereid, ging ik Tweede Kerstdag naar de kerk in Boukoul. Al snel kwamen de belangstellenden in grote drommen aan. Toine Wuts hield een kort welkomstwoord. De menigte werd in twee groepen gesplitst van ruim vijftig personen. Gerard startte met Wiel met de eerste groep. Ik zou even later vertrekken en nog even op Henri wachten. Die kwam op het laatste nippertje aanfietsen. Er was een marter in een vijver verdronken. Als iemand hem wilde hebben (om op te zetten), kon hij van Henri het adres krijgen. Na deze mededeling werd snel vertrokken, want het was te koud om te blijven staan. Via wat slingerpaadjes kwamen we bij de oude paardenrenbaan in de bossen van Kasteel Hillenraed. Daar vertelde Henri een leuk verhaal over het wel en wee van de Roermonds-Swalmense Ruitersclub. Die organiseerde daar activiteiten van paardenraces, sulky draafwedstrijden tot struisvogelrennen toe. Van

Jolien Jacobs (11 jaar)

daaruit kwamen we over het grote pad bij een boom waar de bliksem was ingeslagen. Enkele Boukoulnaren konden zich de klap van afgelopen zomer nog herinneren. Geanimeerd pratend liepen we verder met de groep. Over kleine paadjes kris kras door het bos naar de houtwal die langs de oude veedrift naar de Lanck ligt. Door een laan van grote Douglas-sparren liepen we richting Kroppestraat. Daar kon je de resultaten zien van de bosverjonging in de gemeentebossen. Dit in tegenstelling tot de bossen van het kasteel waar weinig aan planmatig bosonderhoud gebeurt. Ondertussen was Gerard met de groep al aan de glühwein. Toen wij bij de Kroppestraat aankwamen had de eerste groep de glühwein en chocomel al achter de kiezen. Zij maakten plaats zodat onze groep zich kon opwarmen aan de wijn en de chocomel. Pierre had de formule van Herm toegepast voor de hoeveelheid wijn en dat bleek weer helemaal te kloppen. Nadat iedereen zijn drankje naar binnen had geslobberd, ging de wandeling verder. Ik vertelde onderweg nog een aantal bijzonder-

Fleur Jacobs (9 jaar)

heden over de ons omringende natuur en al snel gingen we weer in de richting van Boukoul. In het bos stonden we nog even stil bij drie ringvormige wallen. De meest aannemelijke verklaring voor dit fenomeen was, dat er in de Tweede Wereldoorlog zoeklichten hadden gestaan. Het laatste stuk van de wandeling ging door de

oudste en mooiste delen van de kasteelbossen. Henri vertelde nog een spannend verhaal over de ijskelder die een tijd lang als laatste rustplaats had gediend voor de graaf. Vervolgens ging het door de Riet terug naar de kerk in Boukoul. Na iedereen bedankt te hebben ging ik met Gerard

en Toine nog naar café de Hoeskamer. Daar werd nog enkele uurtjes gezellig nagekeuveld samen met een aantal wandelaars. Het was in alle opzichten een geslaagde activiteit. Voor volgend jaar staat Tweede Kerstdag al weer in mijn agenda.....

MODERNE MOUTFABRIEK Jos Hendrickx-Crijns

Els Janssen- van Avesaath

In 2008 verhuisde onze vereniging naar het voormalig woonhuis van de familie Hendrickx-Crijns, thans eigendom van Cargill B.V. Dankzij de bemiddeling van Leon Hendrickx - kleinzoon van Jos Hendrickx - mochten wij er ons verenigingslokaal inrichten. In ons voormalige verenigingslokaal - het oude Stationsgebouw van Swalmen - deelden wij de ruimten met Harmonie St. Caecilia. De jeugdleden kregen er muzieklles, nu is het andersom, zij delen de ruimten met ons. Het stationsgebouw stond op de monumentenlijst en ook dit pand, behorend bij de mouterij, staat op de monumentenlijst. Als je dan als heemkundevereniging zo'n mooi oud pand mag gebruiken, word je vanzelf nieuwsgierig naar het verhaal dat erbij hoort. Dat verhaal wil ik u in grote lijnen vertellen.

De broeder in 't Veldj

Jos - ook wel Sef genaamd - (Jozef, Mathias, Hubertus) Hendrickx werd geboren in Swalmen op 27 februari 1887.

Hij groeide op bij zijn grootmoeder Hendrickx op Genoehof. Als jonge man bezocht hij de handelsschool in Roermond waar hij te voet naar toe ging. Een prestatie, want het lopen ging hem niet altijd gemakkelijk af. Vanwege een handicap droeg hij aangepast schoeisel. Hij kreeg het vak van mouter en brouwer met de paplepel ingegoten door zijn vader Peter Hendrickx.

Peter Hendrickx - de broeder in 't Veldj - was boer, mouter, brouwer en herbergier. Het bedrijf was gelegen aan de Oude Baan. Op 23- jarige leeftijd wilde Sef de zaak wel van zijn vader overnemen. Vader Peter had hier echter nog geen oren

naar. Hij moest zelf zijn boterham nog verdienen, want er waren ook nog twee zoons en enkele dochters die grootgebracht moesten worden.

Sef had twee broers, Hand en Giel, en vier zussen. Clara trouwde en verhuisde naar Limbricht, de drie andere zussen Miet, Lies en Trui - die liefkozend Tuut genoemd werd - bleven ongehuwd. Omstreeks 1920 werd de 'broewer in 't Veldj' omgedoopt tot hotel Huize 't Veld. De drie gezusters Hendrickx - zoals ze in de volksmond ook wel genoemd werden - exploiteerden dit hotel en pension. Het hotel had een goede naam, de sfeer was er gezellig en de kookkunsten van de gezusters stonden garant voor een goede maaltijd, meestal vergezeld van een uitgelezen glas wijn. De bediening was uitstekend. De kinderen van Sef en zijn vrouw Anna kwamen graag in 't Veld. 'We werden er altijd verwend en kermis leek wel bruiloft'. Het hotel was vaak een ontmoetingspunt van - voor die tijd soms excentrieke en flamboyante - schilders en kunstenaars en voor de wat beter gesitueerden uit 'Holland'. Bij het hotel was ook een handboogbaan waar de leden van de Swalmer handboogclub 'Biej de broewer' hun sport konden beoefenen, natuurlijk onder het genot van een goed glas bier. Midden jaren zestig kwam er een einde aan de exploitatie van het hotel, vanaf de twintiger jaren van de vorige eeuw tot dan hadden de dames er de scepter gezwaaid. Op leeftijd en met pijn in het hart namen ze afscheid van 'de broewer in 't Veldj'. Het gebouw werd verkocht en op 1 juli 1966 startte Herman de Vocht er met een jongensinternaat voor verstandelijk gehandicapten.

De moutfabriek aan de Stationsstraat

Zoals boven vermeld wilde Sef het bedrijf wel overnemen, maar het was duidelijk dat dit nog niet mogelijk was. Zijn vader Peter zal wel zoiets gezegd hebben als: "Jóng es doe veur dich zelf wils beginne, mós se dich zelf mer ein bedrijf koupe." In 1911 werd, wegens sterfgeval, te koop aangeboden een 'Heerenhuis met Tuin en annexe Mousterij en Inboedel'.

Sef zag zijn kans schoon en in 1912 nam hij de mousterij en het woonhuis over van Ramakers aan de Stationsstraat. De mousterij was destijds nog een vloermousterij, waarin de gerst op de vloeren werd uitgespreid. Het werk in de mousterij was zwaar, vochtig en de temperatuur broeierig. Het proces van kiemen moest nauwlettend in de gaten gehouden worden en de gerst moest handmatig met grote schoppen gekeerd worden. De productie bedroeg ongeveer 12.000 kg mout per

jaar. Deze werd geleverd aan de vier brouwerijen die Swalmen toen had, maar ook aan brouwerijen elders in Limburg en Noord-Brabant. In 1917 werden de droogvloeren ook gebruikt om er prei en selderij als soepgroenten te drogen. De kiemen van de gerst die na het droogproces verwijderd werden, gebruikte men als veevoer en ze werden ook verkocht als grondstof voor de spiritusfabriek. In 1936 stopte men met de vloermousterij en werd de eerste kastenmousterij gebouwd. Deze kiemkasten hadden een geperforeerde vloer. De schop om de gerst te keren was niet meer nodig. In de kiemkasten kwamen wenders die de gerst keerden. De eerste wenders werden in Luik gebouwd. Al snel werden alle onderdelen in Swalmen zelf gefabriceerd. De bouw van de moutfabriek en de technische installaties was een samenspel van Swalmer bedrijven. De moutfabriek, waar de technische kennis voorhanden was. Machinefabriek Gebrs. van Avesaath, 'sjmeed Nól aan de Sjtasje' en later zijn zoon Willem op den Camp die verantwoordelijk waren voor de technische installaties en bouwbedrijf Geraedts dat zich ontfermde over de gebouwen die architect Wiel Lucas met veel inventiviteit en creativiteit ontwierp. "Ein sjoon sjtäölke van samewirking van Zjwamer bedrieve," aldus Jos Hendrickx jr.

Het gezinsleven binnen de familie Hendrickx-Crijns

In 2008 had ik een gesprek met de twee nog in leven zijnde dochters van 'broewers Sef', Ankie en Els. Zij vertelden met liefde en humor hun familieverhaal en samen bezochten zij naderhand nog een keer het huis waar zij opgegroeid waren en dat wij nu mogen gebruiken als verenigingsruimte. Veel herinneringen kwamen toen natuurlijk naar boven.

Joseph Hendrickx en Anna Crijns trouwden omstreeks 1913 in Maastricht. Anna Crijns was de dochter van Lambert Crijns en Anna Nijsten, die een grote boerderij beheerden in de 'Verwershoek' in Maastricht. In haar jeugd bezocht zij de kostschool in Maaseik.

Uit dit huwelijk werden 5 kinderen geboren.

- Petrus, geboren 05.03.1914 te Swalmen. Hij huwde in 1948 met Mariet Terstappen en in 1933 werd - Pierre van broewers Sef - zoals hij in de volksmond genoemd werd mededirecteur van de moutfabriek.
- Maria, Anna, Francisca - Mieke -, geboren 03.08.1915
- Anna, Wilhelmina - Ankie -, geboren 21.12.1916
- Alice, Lambertina, geboren 17.12.1921, zij overleed als baby
- Alice, Ludovica - Els -, geboren 22.12.1922

Moeder Anna was een godvruchtige vrouw, lid van de Elisabethvereniging en lid van de 3e orde van Franciscanessen - een lekenorde. Zij had een grote sociale betrokkenheid en voerde een gastvrij huishouden waar elke bezoeker zich welkom voelde. Maar ze was ook een heel goede zakenvrouw die samen met Sef een uitstekend ondernemerspaar vormde. Gezamenlijk bouwden ze het

bedrijf op: Anna deed de boekhouding en Sef nam de verkoop voor zijn rekening.

Sef was ook een man die graag experimenteerde tot op de dag waarop het flink mis ging. Hij wilde een partij wort (moutpap) boven in de badkuip laten vergisten. Hij had bedacht dat hij het resultaat daarvan goed zou kunnen gebruiken om de jenever PIP (Primus Inter Paris - de eerste onder zijns gelijken) te maken ten behoeve van de ondergrondse beweging (de illegaliteit). Helaas ging de proef aan zijn eigen succes ten onder: het schuim dat bij het gistingsproces vrijkwam liep in golven langs de trap naar beneden. Maandenlang hing de gistachtige geur nog in het huis. De proef moest als mislukt worden beschouwd en de badkuip werd weer gebruikt waar hij voor diende. Maar Sef wist later het proces en de schuim zodanig te beheersen dat er nog veel PIP gestookt kon worden.

Ankie, Els en Mieke gingen, net als alle andere Swalmer meisjes, naar de H. Hartschool bij de Zusters van het Arme Kind Jezus. Bij de zusters van dezelfde orde gingen ze na de lagere schooltijd naar een kostschool in Caberg aan de Brusselsestraat. Mieke ging naar de kweekschool, maar kwam thuis op kantoor werken en werd later mededirecteur naast Pierre. Mieke was lang de spil op de administratieve afdeling van het bedrijf. Juffrouw Mieke, zoals ze genoemd werd, was voor veel mensen een begrip. Zij bewoonde lange tijd het rechter gedeelte van het huis en de bovenverdieping. Het linker gedeelte werd als kantoor gebruikt en de ruimte waar zich een prachtig plafondornament bevindt, werd gebruikt als ontvangstruimte. Ankie behaalde de hoofdakte voor onderwijzeres en de hoofdakte Duits. Ze ging echter geen les geven, want vader vond dat ze in het laboratorium van de mouterij moest gaan werken.

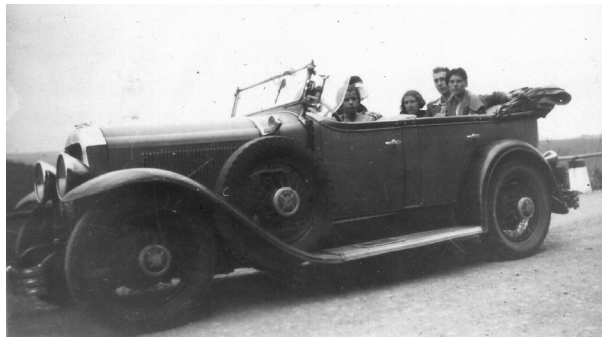
Vader Sef bleef naarstig zoeken naar een goede gerstsoort die in Nederland verbouwd kon worden. In Zeeland werden proefvelden aangelegd en Ankie onderzocht en keurde de gerst die hier verbouwd werd. In de Telegraaf werd zij geprezen voor haar onderzoek naar de ontwikkeling van een goede Nederlandse brouwergerst. Pas veel later toen haar opgroeiende kinderen al groter werden ging Ankie als onderwijzeres aan de slag, waarvan de laatste 8 jaar tot haar 65e jaar als

conrector. Els ging naar de M.M.S. en later naar de medische analistenopleiding in Amsterdam, waar ze ook haar man Thieu Jaspers leerde kennen. Ook Els ging in het laboratorium werken. De fijne kneepjes van het vak leerde zij in de praktijk van haar zus Ankie. Broer Pierre ging naar de H.B.S. en ging later stage lopen in een Brauhaus in Duitsland. Na 6 jaar, toen hij het vak grondig kende, kwam ook hij in het familiebedrijf. Toen Pierre werd opgeroepen voor militaire dienst moest Ankie de fabriek in als er problemen waren. Één dag kreeg Pierre om Ankie wegwijs te maken: "Ich deej det geweun, d'r waerde geine kal van gemaak." Als er 's nacht problemen waren in de fabriek werd Ankie opgetrommeld. Vanuit de slaapkamer van haar broer Pierre was er een deur rechtstreeks naar de mouterij, zodat ze er snel bij konden zijn als er iets mis ging. "Veur sjepe altied zo vas wiej 'n hoes, mer es 'ne moter oetveel in de febriek wore veur drek wakker, zo gewènd wore veur aan det geluid." Als de dag van gisteren herinnerden Els en Ankie zich toen een kastenmouterij van drie etages instortte; Herman Gerelings overleed door dit ongeluk. Vader was verschrikkelijk van streek, in één nacht was hij helemaal grijs geworden. Grote bedrijfsschade en een groeiend gezin moest zonder echtgenoot en vader verder.

In later jaren werden er aan de Breden Ars een nieuw kantorencomplex en laboratorium gebouwd. Na het overlijden van juffrouw Mieke kwam het huis leeg te liggen. Soms werd het tijdelijk bewoond door werknemers die stage liepen bij het bedrijf. Van november 1994 tot september 2004 diende de woning als kantooruimte voor Actum Projects B.V., een bedrijf dat opgestart werd door Peter Thomassen. Dit ingenieursbureau hield zich bezig met ontwerpen en realisatie van specialistische producten betreffende machinebouw en werktuigbouwkunde. Het bedrijf is thans in Roermond gevestigd.

Gezinsleven en vrije tijd

Er was echter ook tijd voor een ontspannen gezinsleven. De meisjes werden gestimuleerd om te sporten. Ankie hockeyde. Ook tennisten de meiden graag op de tennisbaan bij het zwembad. Els was een verwoed zwemster en lid van Eszet. Zij sleepte menige prijs in de wacht bij Limburgse en nationale zwemwedstrijden. Het kon eigenlijk

ook niet anders, vader Sef was een van de drijvende krachten die zich inzette voor de aanleg van het zwembad aan de Bosstraat.

In de zomermaanden lag de mouterij vrijwel stil. Men was afhankelijk van de seizoenen en de levering van gerst. In onze tijd kwam er veel gerst uit Polen, Tsjecho-Slowakije, maar ook uit Zeeland, aldus Els en Ankie. Anders dan andere kinderen in Swalmen, die in de zomer moesten zeumeren of aardappelen rapen, hadden de kinderen Hendrickx echt vakantie als zij van kostschool vrij waren. Vader reisde in zijn vrije tijd graag en de kinderen mochten dan ook mee. Ze reisden naar wereldtentoonstellingen in Luik, Brussel en Parijs. Ook familie die in Frankrijk woonde werd bezocht.

Thuis had de familie een grote groentetuin achter de garage van dokter Crasborn aan de Breden Ars, de tuin werd liefkozend 't sjtökske' genoemd. Nu staat daar de nieuwe fabriek. Moeder maakte alle groenten in en vader Sef

hielp soms een handje mee. In de oorlog probeerde hij er ook allerlei soorten tabak te kweken, die hij te drogen hing in de droogkamers. Ze maakten zelf moutkoffie (surrogaat), en hielden kippen die gevoerd werden met de gedroogde kiemen van de gerst. De eieren smaakten er helemaal naar. Het huishouden was overigens altijd uitstekend georganiseerd, mede doordat de familie altijd de beschikking had over goede hulp. "Mina Alers, onze dienstbode, droeg altijd perfect wit gesteven schorten met "vlangen", "aldus Els.

Aan de overkant op de andere hoek lag de kleiwarenfabriek Kluitmans en Dobbelaere (later Hermans) en het 'tufke', de kleitram, reed langs hun huis richting bloempottenbakkerij Frans Thomassen - 'Thomasse Frenske' en kleiwarenfabriek Hendriks die dakpannen maakte en later holle bouwstenen. De buurt werd door Sef schertsend Vaticaanstad genoemd en 'Thomasse Frenske waas de Paus'.

Aan het einde van W.O. II moesten de meisjes ook meehelpen in het lazaret dat in de kelders van de moutfabriek was opgezet. Ouderen en zieken die niet in staat waren om te evacueren werden hier verzorgd. Ook een zieke Russische vluchteling werd hier opgenomen en verzorgd tot hij weer beter was. "Wij beseften niet altijd dat het gevaarlijk was, maar hielden ons zelf voor dat, als we zouden sterven, we zouden sterven voor een goed doel." Vader was tijdelijk vervangend burgemeester en het huis fungeerde mede als gemeentehuis, gemeentearchief en burgerlijke stand. Aldus Ankie en Els.

Het laboratorium, het hart van het bedrijf

In 1948 werd een nieuwe laborante aangenomen. Diny Steemers, opgegroeid in Roermond werd aangenomen door de baas zelf. "Ik was zenuwachtig, op een geleende fiets kwam ik op sollicitatie." Maar de heer Hendrickx zei: "Doe hoofs neet bang te zin, ich bön geine biechvader." Diny volgde de laboratoriumopleiding in Sittard en een 2-jarige opleiding van de Nederlandse Chemie Vereniging. Haar mondeling en praktijkexamen legde zij af bij de Staatsmijnen, het latere D.S.M. Diny's interesse ging uit naar scheikunde en chemie. Meer dan veertig jaar is Diny Steemers in dienst geweest bij de moutfabriek. Tijdens het gesprek dat ik met haar had in 2008, vertelde zij nog haarfijn hoe het proces van gerst tot mout tot stand kwam.

"In het laboratorium (dat rechts achter de woning lag) werd de gerst afgewogen, het eiwitgehalte werd bepaald, vocht, extract en kleur werden gecontroleerd en het meest ideale product werd uitgedrukt in het "Kolbach-getal". In de mouterij ging de gerst in weekbakken. In deze weekbakken werd de gerst afwisselend onder water gezet en tijdens 'droge perioden', zonder water, lucht en koolzuurgas uit de bakken afgezogen. Na ongeveer twee dagen werd de gerst uitgespreid in de kiemkasten. Temperatuur en vochtigheidsgraad werden nauwgezet gecontroleerd. Dit proces nam ongeveer 6 dagen in beslag en daarna ging de gerst de droogovens (eesten) in. In mijn beginjaren werden de droogovens nog met cokes gestookt. René Cabollet was toen voorman en de heer Pansters was een zeer goede 'sjtäöker'. Toen ik er pas werkte kwam de meeste gerst uit Tsjecho-Slowakije. Zomergerst had 2-rijige aren en was het beste voor mout. Wintergerst was 6-rijig, maar werd ook gebruikt. De gerst werd per spoor aangevoerd en vanuit de wagons moesten de arbeiders, met de schop, zakken vullen. Het was zwaar werk, de zakken werden in de

MODERNE MOUTFABRIEK
Fa. JOS. HENDRICKX-CRIJNS, SWALMEN
 vraagt een
avondstoker.
 Werktijd 6 - 11 uur 's avonds.
 Aanmelden op kantoor.

vrachtwagen geladen en Sjra Hoogmans vervoerde zo de gerst naar de mouterij. De mouterij had een naaister in dienst die de zakken naaide en verstelde. De naaister mevrouw M. Janissen was tevens hulp in de huishouding bij Sef Hendrickx.

Na het droogproces werden de kiemen verwijderd - deze dienden nog als veevoer - wat overbleef was een droge korrel. Lichte mout voor pils, donkere mout voor Münchener bier - dit vereiste hogere eesttemperaturen. Voor een tussenbier mengden de brouwers licht- en donkermout. Iedere brouwerij had zijn eigen recept. Toen de prijzen van de gerst uit het buitenland dusdanig stegen werd er ook in Nederland gerst verbouwd. De Brandbrouwerij in Wylre kwam op het idee een Limburgs bier te maken met in Limburg geteelde gerst. Er kwamen proefvelden in Zuid-Limburg. Willemien Hendrickx (echtgenote van Jos jr.) en ik reden dan zelfs vaak op zondag naar 't zuiden om te controleren of de gerst rijp was.

De boeren wisten, dat als de halmen knikten, de gerst rijp was. We hadden draagbare apparatuur waarmee we de vochtigheidsgraad van de gerstekorrel konden controleren. Als de gerst rijp was werd deze geoogst en door de firma Reijnders en Hoogmans naar Swalmen vervoerd. We verleenden ook een soort burenhulp aan Hilkens die even verderop aan de Stationsstraat zijn bedrijf had. Wij deden voor hen laboratoriumproeven, want zij handelden ook in gerst."

Diny was niet alleen jarenlang hoofd van het laboratorium. Toen de bedrijfsleider de heer Kortenhorst, die in de jaren vijftig bij de moutfabriek in dienst trad, ziek werd, werd Diny ook nog waarnemend bedrijfsleider. Als er een mededeling uit het laboratorium kwam, kon je er maar het beste goede aandacht aan besteden. Diny wist na al die jaren wel wat mouten was.

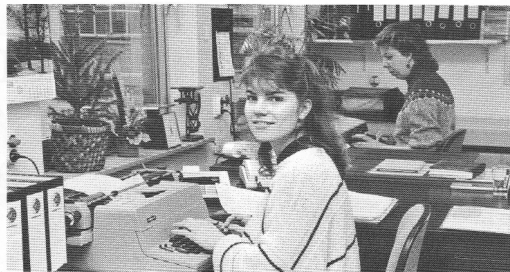
Van familiebedrijf naar multinational Cargill

In 1986 werd de mouterij Jos Hendrickx - Crijns verkocht aan Cargill. Pierre Hendrickx, de enige zoon van Sef was toen directeur, zijn zoon Jos mededirecteur en zoon Leon traffic-manager. De echtgenote van Jos was ook werkzaam in het bedrijf en hield zich bezig met public relations, marktonderzoek, veiligheid, personeelswerk e.a.

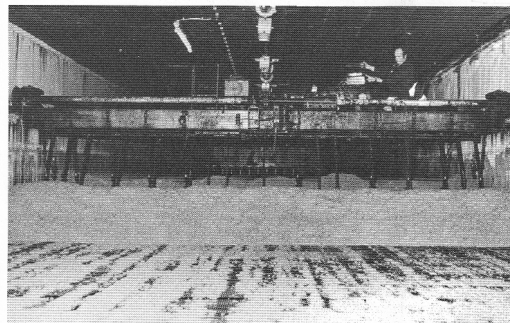
Nu in 2008 is Jos Hendrickx de laatste telg uit de familie die nog in het bedrijf werkzaam is. Hij houdt zich bezig met de in- en verkoop van gerst en mout en is contactpersoon tussen telers en boeren. Het proces om van gerst mout te maken is nagenoeg hetzelfde gebleven. De teelt van gerst is aan grote veranderingen onderhevig. Was in het verleden de term - milieuvriendelijk ondernemen - soms nog een heikel punt: "Ich höb mich zelfs nog 'ns hiejeuver gesjtraeveld mit ein

3
vijftig kwam er de heer Kortenhorst bij als bedrijfsleider. Die werd een jaar of vier geleden ziek en toen was Diny behalve hoofd van het laboratorium ook nog waarnemend bedrijfsleider.

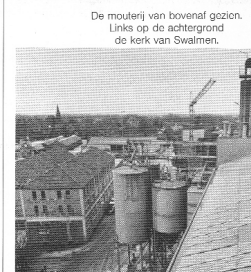
"En het is nog altijd zo", zegt de huidige bedrijfsleider, Jan Peters, "dat je aan een mededeling vanuit het laboratorium maar het beste aandacht kunt besteden! Diny Steemers weet na al die jaren natuurlijk wel wat mouten is." Jan Peters deed Hoger Agrarisch Onderwijs, afdeling Levensmiddelentechnologie in Den Bosch en was vijf jaar klasgenoot van Jos Hendrickx en diens vriendin Willemien, die nu mevrouw Hendrickx is. Toen Jos een nieuwe bedrijfsleider nodig had, bleek Jan Peters daarvoor de aangewezen man. Jan

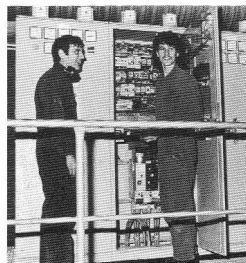
Het administratieve duo Sandra Halmans (voorgroend) en Jeanette Kempen-Reijnders.

Peter Starren rijdt met een bulldozer een kiemkast leeg. De gekiemde gerst gaat naar de eestkamer.

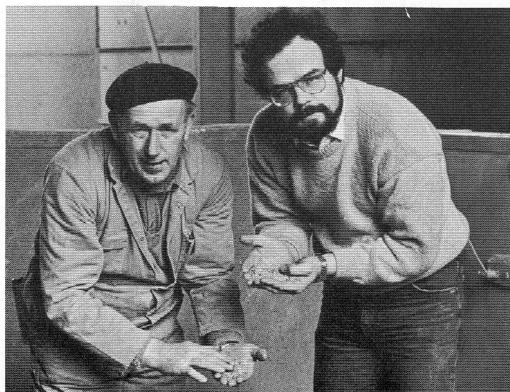

De mouterij van bovenaf gezien. Links op de achtergrond de kerk van Swalmen.

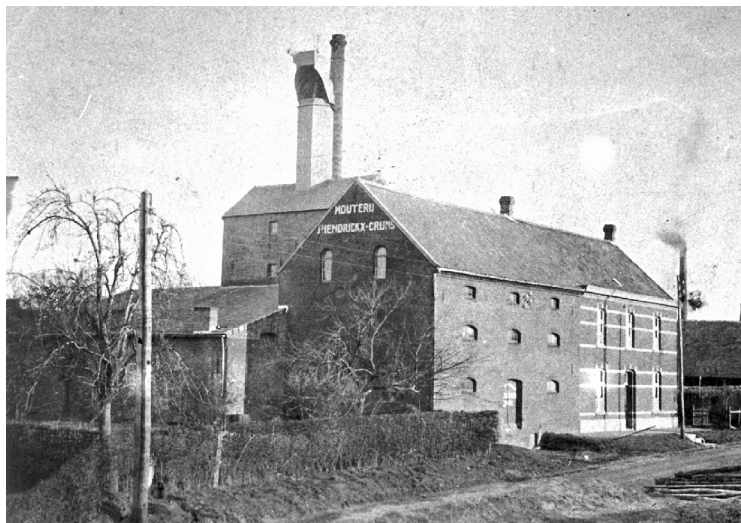

Jan Feuler, machinist/monteur (rechts) en Peter Ebus, electriciën, bij een schakelkast.

had al de overname van de VolNij door Coberco meegemaakt en had dus zo zijn bedenkingen bij de overname door Cargill van de mouterij in Swalmen. Maar dat is meegevallen.

Piet Smeets, voorman, en Leon Hendrickx, traffic-manager, beoordelen de kwaliteit van de binnengekomen gerst.

van ugge vreugere veurzitters, Hans Heijnen, gluif ich," aldus Jos.

Nu is dit aanmerkelijk anders. Brouwerijen, telers en mouterijen steken de koppen bij elkaar. Duurzame akkerbouw en duurzaam ondernemerschap hebben de toekomst. Heineken brouwerij zet in 2002, samen met de Agrarische Unie, een eerste stap. Samen met akkerbouwers uit Flevoland worden mogelijkheden onderzocht van duurzame gerstteelt en duurzame landbouw in een passend landschap. Dit is een proces dat

langzaam moet groeien.

Duurzaamheid is niet het uitvoeren van voorgeschreven regels, maar constant zoeken naar de beste methodes. De akkerbouwer is de spil en collega's, afnemers en adviseurs zijn er om hen te stimuleren er voor te gaan.

"Het is indrukwekkend om te zien dat geïnspireerde akkerbouwers duurzaamheid effectief uitdragen en beleven. En dat dit is gebaseerd op geloof en vertrouwen in de toekomst en hoe ze hierin gesteund en begeleid worden door een industrie die haar betrokkenheid met duurzaam geproduceerde grondstoffen

hier onderstreept, zonder haar eigen dogma's op te leggen." Aldus een citaat van Jos Hendrickx van maart dit jaar, gelezen in het boek: Brouwgerst met toekomst. Duurzame akkerbouw: een prachtige uitdaging!

Als laatste alinea: van mout naar bier!

De ingrediënten zijn gerstemout, hop en water. Een perfecte kwaliteit van water is bij het bierbrouwen van zeer groot belang en smaakbepalend voor een goed glas bier. Iedere brouwerij

heeft zijn geheime recepten.

De mout wordt in brouwketels opgelost in water en zetmeel wordt omgezet in suikers. Door toevoeging van gist veranderen de suikers in alcohol en koolzuur. Na enige weken lagering bij lage temperatuur wordt het bier gefilterd en is het klaar om van te genieten. Van de hop worden alleen de onbevuchte vrouwelijke bloemen toegevoegd tijdens het brouwproces, het geeft een verfrissende bitterheid aan het bier.

Proost, en nu zal het u naar alle waarschijnlijkheid duidelijk zijn waarom de "Zjwamer vastelaovesvierders - Hopsjlokkers - geneump waere."

Met dank aan:

Dhr. en Mevr. Jaspers-Hendrickx

Mevr. Goossens - Hendrickx

Mevr. D. Steemers

Dhr. L. Hendrickx

Dhr. Thomassen

Dhr. J. Jaspers

Dhr. J. Hendrickx

Bronvermelding:

Archief M.H.V.S.

Swalmer Industrie van vroeger en nu

Swalmen '40 - '45

Familiearchief Jaspers-Hendrickx

Noteer alvast in uw agenda!

16 april 2009 in het verenigingslokaal van de MHVS gelegen aan de Stationsstraat 15, lezing over Graeterhof door de heer Jaak Slangen, auteur van het boek Graeterhof, van Pachthoeve tot Villa Blanca (1463 - 2003) i.s.m. mevrouw Phylo Peat. Zie ook www.mhvs.nl!

HET STRAATBEELD VAN MIJN KINDERJAREN

Deel 1 Het dorp

Piet van Buggenum

Deze titel herbergt een stukje geschiedenis van meer dan zestig jaar geleden, gebaseerd op herinneringen van nu. Ik vraag me af: 'In hoeverre komen deze herinneringen, na zoveel jaren, overeen met de werkelijkheid van toen?' Ik weet het niet, maar zó herinner ik mij in ieder geval mijn vroegste jeugd. Deze terugblik in mijn leven heb ik geschreven voor lezers die mijn geboortedorp niet kennen en vroeger niet gekend hebben. Bij lezers die het dorp wel kennen zal het zeker herinneringen oproepen aan die tijd.

Mijn kinderjaren speelden zich af in een crisistijd met aansluitend de Tweede Wereldoorlog. Geboren in 1933, was ik zes jaar toen de oorlog uitbrak. Als einde van mijn kinderjaren beschouw ik het jaar 1947, want in die tijd mocht je met je veertiende gaan werken en dan was je kind af.

Deze jeugdtijd bracht ik door in mijn geboortedorp Swalmen in Midden-Limburg, gelegen tussen de Maas en de Duitse grens. Wij woonden aan de rand van het dorp, achter de spoorlijn Venlo-Roermond, aan een provinciale verbindingsweg met het dorp Beesel, drie kilometer verderop. De treinen denderden op honderd meter afstand aan onze woning voorbij. Op het spoorwegemplacement was een laad- en losperron voor aan- en afvoer van goederen. Hier werden hoofdzakelijk kolen vanuit de staatsmijnen aangevoerd. Dit was

in die tijd de brandstof voor het verwarmen van onze woningen; de gasbel van Slochteren was nog niet ontdekt. De afvoer per trein betrof hoofdzakelijk dakpannen en suikerbieten. Afgezien van het treinverkeer, waar je aan wende, woonden we aan een rustige straat met een twaalftal woningen, verspreid over een afstand van een halve kilometer. Tussen de woningen een open landschap, in gebruik als landbouwgebied, met enkele veldwegen waarover de landbouwers met paard en kar hun akkers konden bereiken. Omwonenden benutten de diepe karrensporen om de as en de sintels uit de fornuizen, kachels en haarden te dumpen. Hier en daar ontwaarde je in de verte een eenzame woning of boerderij langs zo'n veldweg. De landbouwers verbouwden de meest uiteenlopende producten, zoals: graan, haver, gerst, boekweit, suikerbieten, voederbieten, aardappelen en maïs.

Naast de akkerbouw waren er groene weilanden waarin roodbonte en zwartbonte koeien graasden, afgewisseld met fruitboomgaarden met overwegend hoogstambomen. Vaak klommen we stiekem in de bomen om heerlijke appels, peren of pruimen te verschalken. De landbouwbedrijven waren grotendeels kleinschalige gemengde bedrijven.

Het dorp kende destijds nog geen grote eentonige woonbuurten met rijen aaneengesloten woningen in kaarsrechte straten. Alle dorpsstraten vertoonden een gevarieerde bebouwing, bestaande uit veelal oudere vrijstaande woningen, afgewisseld met winkeltjes, ambachtelijke bedrijfjes en kleinere fabrieken. Van de korte rijen aan elkaar gebouwde woningen, waren er meestal geen twee hetzelfde. Er lagen zelfs enkele boerenbedrijven midden in het dorp met de mesthoop voor de deur. Trottoirs waren overwegend onverhard.

De ambachtelijke bedrijfjes, zoals: een smederij, een timmerwerkplaats, een paardenslachterij, een houtzagerij en een windmolen, trokken altijd onze aandacht op weg naar school. Zomers stonden de deuren van deze bedrijfjes vaak open zodat we een blik naar binnen konden werpen. We bleven met open mond staan kijken als de smid zo'n zware Belgische knol van nieuwe hoefijzers voorzag, of als hij een gloeiend stuk ijzer omtoverde tot een kunstig stuk smeedwerk. Vol ontzag keken we naar de grote houten tandraden in de molen, voor de aandrijving van de maalstenen. De wind bracht, via vier enorme wieken, dit alles in beweging. En niet te vergeten, onze Swalmer trots, de melkfabriek 'De Fuu'. De boeren uit de omtrek voerden hier iedere dag opnieuw de melk aan.

Bouwactiviteiten van nieuwe woningen waren in die tijd kleinschalig. De projectontwikkelaars hadden nog geen bezit genomen van de woningmarkt. Het verkeer op de straten be-

stond hoofdzakelijk uit voetgangers, fietsers en paard met kar of wagen. Auto's waren een bezienswaardigheid. Winkeliers waren bijna allemaal kleine zelfstandige ondernemers in winkeltjes met een duidelijk antieke inboedel, meestal enkele generaties oud. Ieder lid van het gezin droeg hier zijn/haar steentje bij aan alle voorkomende werkzaamheden. Het woord supermarkt was nog niet uitgevonden. Op regelmatige afstand trof men kleine cafeetjes aan, welke men tegenwoordig bestempelt als bruine cafeetjes.

Er waren drie scholen in het dorp, waarvan de meisjesschool en de bewaarschool, zo noemden ze destijds de kleuterschool, gekoppeld waren aan een zusterklooster. Verschillende nonnen gaven hier les en stonden in vol ornaat voor de klas. Wij dachten altijd dat onder deze kleding iets anders zat dan bij gewone mensen. Ze probeerden onder de kinderen ziertjes te winnen om het kloosterleven niet te laten uitsterven.

De jongensschool lag aan het andere eind van het dorp, ongeveer twintig minuten lopen. Deze weg liepen we vier maal per dag op klompen. In het midden van het dorp stond de parochiekerk met de pastorie en de kapelanijs. Destijds draaide daar heel wat om; de kerk regelde veel voor ons. Ik vroeg me toen dikwijls af waarom die pastoor en de kapelaans ieder zo'n grote woning moesten hebben. Wij woonden met acht personen in een veel kleiner huis.

De smederij van Julicher aan de Rijksweg.

Zowel in als buiten het dorp lagen verschillende kleiwarenfabriekjes, hoofdzakelijk voor de productie van dakpannen. De ovens in deze dakpannenindustrie stookte men met hout of kolen. Vanaf het Duitse grensgebied, waar de arbeiders de klei met de schop afgroeven en in stalen kiepwagentjes laadden, liep er een tram-rail dwars door het dorp voor de afvoer van klei naar de bedrijfjes. Dit vervoer gebeurde met paardenkracht. Vervanging van het paard door een kleine locomotief was later al een hele vooruitgang. Verder herinner ik mij een kistenfabriek, een machinefabriek en een moutfabriek waar ze gerst bewerkten voor het brouwen van bier. In een houtzagerij zaagden ze lange planken uit dikke boomstammen. Daar mochten we niet dicht in de buurt komen want die grote niet afgeschermden zagen waren gevaarlijke werktuigen. Verder lagen er in het buitengebied nog diverse monumentale boerderijen, merendeels eigendom van de grafelijke familie Wolff-Metternich. Deze familie woonde buiten het dorp in kasteel Hillenraad en had in de kerk een eigen luxe zitbank op het priesterkoor. Het riviertje de Swalm meanderde vanaf de Duitse grens, midden door het dorp, achter de kerk langs, richting Maas.

De dakpannenfabriek van Dobbelaere aan de Stationsstraat (vroeger de buurman van de moutfabriek).

WIST U DAT.....

.... er steeds meer nieuwe planten zijn in Nederland. Door verstedelijking, bemesting en de opwarming van de aarde komen er steeds meer exotische planten bij. In de afgelopen zeven jaar zijn er 40 nieuwe wilde planten aan de Standaardlijst Nederlandse Flora toegevoegd. Nog eens 85 soorten zijn wachtkamersorten. Zij zijn al waargenomen, maar moeten nog minstens drie generaties overleven in Nederland voordat ze op de lijst komen.

Om de orde in het dorp te bewaken was er een veldwachter. In het begin reed hij op een fiets door het dorp met, naast hem, een herdershond aan de lijn. Later, dit zal al na de oorlog zijn geweest, reed hij op een motor met zijspan. Het zijspan was niet voor zijn vrouw bedoeld maar voor de hond. Eén man zorgde destijds voor de veiligheid van het hele dorp. Hij moest daarbij nog jacht maken op de wildstropers in het buitengebied. Veel blauw was er toen niet op straat te ontdekken.

Hiermee heb ik in vogelvlucht de omgeving geschilderd, de couleur locale waarin ik het grootste gedeelte van mijn jeugd jaren doorbracht.

Wordt vervolgd

Een van de soorten in opkomst: de blauwe monnikskap.

FLORA EN FAUNA VAN SWALMEN (19)

Het klein hoefblad

Hans Simons

Dit jaar was het laat, het voorjaar. En als het voorzichtig aan erop begint te lijken, kijk ik er naar uit: de eerste gele paardenbloemachtige sterretjes van het klein hoefblad. Als ik die zie weet ik het: nu is het voorjaar begonnen!

Meestal bloeien ze in maart - april, maar vorig jaar heb ik de eerste gezien op 10 februari, deze vroegbloeiers mochten op de foto. Ze stonden aan de rand van het nieuwe viaduct over de A73 en dat klopt met wat in de flora staat: pionierplant van pas verstoorde grond, op puin of kalkrijke grond en op dijken en ruigten.

Twijfelen we of het geen paardenbloemen zijn: het verschil is heel duidelijk te zien aan de stengel, deze is met wollige schubben bezet. Bij de paardenbloem is de stengel glad. Het kan een lastig onkruid zijn, omdat het zich uitbreidt met ondergrondse wortelstokken. Maar op hellingen van viaducten is dat juist gunstig: daar houden de wortels zo de grond vast.

Het bloempje van zo'n twee en een halve centimeter heeft in het midden ongeveer 35 mannelijke buisbloemen met daaromheen zo'n 300 vrouwelijke lintbloempjes.

Het is een naaktbloeiër, dat betekent dat de bladeren pas verschijnen na de bloei, tijdens de

bloei zien we deze als rode of groene schubjes langs de stengel. De bloemen groeien dus aan de 'naakte' steeltjes. Na de bloei vormen de aan de onderkant viltigbehaarde bladeren een rozetvormige krans om de steel.

De Latijnse naam *Tussilago* betekent hoestverdrivend (*Tussis agere*), in de kruidengeneeskunde wordt de plant dan ook tegen hoest gebruikt. Een goede anti-hoestthee is zelf te maken uit een mengsel van bladeren van het klein hoefblad, brandnetel en smalle weegbree. Brandnetel bevat veel vitamine C en weegbree werkt slijmoplossend. Van deze thee niet meer dan drie koppen per dag gebruiken, in grote hoeveelheden zou klein hoefblad kankerverwekkend kunnen zijn!

Vanwege de antibacteriële werking worden kompressen met thee van de bladeren gebruikt op een open been.

Vroeger werden de bladeren klein gesneden ook wel door pijptabak gemengd, gerookt tegen astma. Klein hoefblad is wel goed tegen astma, maar roken.....?

De kleine zeumer - digitale nieuwsbrief

Halverwege januari 2009 heeft Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal, een proefexemplaar van een digitale nieuwsbrief naar diverse belangstellenden gestuurd. Omdat hierop positief is gereageerd willen we deze uitgave onder de titel 'De kleine zeumer' voortzetten. De nieuwsbrief is vooral bedoeld als aanvulling op het verenigingsblad om activiteiten onder de aandacht van leden en belangstellenden te brengen. De hoofdmoot bestaat dan ook uit persberichten van aanstaande verenigingsactiviteiten. Wilt u ook graag de nieuwsbrief ontvangen, stuur dan een mail naar nieuwsbrief@maas-enswalmdal.nl.

KRONIEK VAN SWALMEN, oktober, november en december 2008

Els Janssen-van Avesaath
Riky Simons-Julicher

Oktober

1. Papierfabriek Van Houtum krijgt € 197.000,- innovatiesubsidie voor de ontwikkeling van volledig 'groen' tissuepapier. Het geld is afkomstig van een nieuw subsidiefonds voor innovatieve projecten.

3. Oud-Swalmenaar Wim Julicher geldt nadat zijn pinot noir 2006 is uitgeroepen tot Champignon Wine van de internationale wijnshow momenteel als top-wijnmaker in Nieuw-Zeeland.

4. Met een reünie en een concert in de Mert herdenkt Con Dios Swalmen vandaag het feit dat veertig jaar geleden gestart werd als Jongerenkoor Con Dios.

4. In Elburg weet fluitist Tom Wijnands van Trommel- en Fluiterkorps Heide voor de tweede keer op rij landskampioen te worden in de eerste divisie. Samen met clubgenote Leonie Lennards vormt hij tevens het beste ensemble.

15. De in Boukoul woonachtige algemeen directeur Victor Allis van softwarebedrijf Quintiq Holding mag zich ondernemer van het jaar noemen, een prestigieuze prijs van financieel adviesbureau Ernst & Young.

15. Auteur André Nijssen uit Swalmen presenteert deze maand twee nieuwe boeken. 'Vooruitgang kent zijn prijs' behandelt de geschiedenis van Midden-Limburg vanaf de aanleg van de spoorlijn Maastricht-Venlo in 1864 tot de opening van de A3-Zuid in 2008. 'De geheimen van de Leukerberg' beschrijft het lot van een Swalmense vertegenwoordiger.

24. Asselt is in het kader van de Monumentenwet 1988 officieel tot beschermd dorpsgezicht verklaard. Met

name het terrassenlandschap van de Maas, de authentieke boerderijen en de Middeleeuwse wegenstructuur worden als bijzonder genoemd.

25. In voormalig café Mita wordt vandaag officieel een nieuw jongerencentrum geopend met de naam Chill-Out.

25. Tijdens een galaconcert o.l.v. Frans Hendriks in BC Broekhin-Swalmen presenteert harmonie St. Caecilia haar nieuwe uniformen.

29. Mevrouw Anna Heijmann-Lennards van de Prins Willem Alexanderstraat wordt vandaag honderd jaar.

29. In het Kartcenter overhandigen Anita en Herbi Zimmermann van AH Swalmen een cheque van € 10.000 aan verloskundige Steffie Mooren voor de operatiekamer in Kumi Hospital. Dit bedrag werd d.m.v. een speciale winkelactie bij elkaar gebracht.

30. De Swalmenaar, een onderscheiding die voorheen door de gemeente Swalmen werd uitgereikt, blijft ook in de nieuwe gemeente een officiële gemeenteprijs.

November

5. Ter hoogte van het zwembad heeft het Waterschap Peel- en Maasvallei de stuw en de vistrap uit de Swalm verwijderd. Gebleken was dat kleine organismen niet over de 25 cm hoge treden van de vistrap konden komen. Het hoogteverschil wordt nu overbrugd door een extra -nieuw aangelegd- stuk Swalm van 520 m.

15. De gezamenlijke ouderraden van de basisscholen, het kerkbestuur van de Lambertusparochie en het gezinsmiscomité hebben ervoor gezorgd dat dit jaar weer een groots St. Maartensfeest gehouden kan worden voor de Swalmer schooljeugd. Omdat het organiseren hiervan door de gemeente niet meer wordt gezien als een taak van de brandweer, ging dit feest vorig jaar niet door.

15. Winnaar van de Swalmer Liedjesavond wordt 'Gans allein' -Lia van Brienen- met het liedje 'Polonaise'.

18. Vanaf dit weekend zijn de A73-tunnels ook in het weekend, weliswaar over slechts één rijstrook, geopend. Het ligt in de bedoeling om vanaf januari de tunnels negen weken helemaal te sluiten, zodat de veiligheidssystemen afgebouwd kunnen worden.

22. De tweede druk van het door de MHVS uitgegeven Zjwaams Waordebook is vanaf vandaag beschikbaar.

December

13. In het kader van 'Swalmen uit de kunst' opent wethouder Wim Kemp in het atrium van

het voormalig gemeentehuis de overzichtstentoonstelling met werk van de Swalmense schilder Fred Ruijten bij gelegenheid van diens tachtigste verjaardag en van een van Freds vrienden, beeldhouwer, schilder en schrijver Huub Quadvlieg uit Heythuysen.

19. In het nieuwe weekblaadje 'Typisch Roermond' lezen we dat de Swalmentunnel in de eerste zes maanden na de opening 129 keer gesloten was, in de daaropvolgende drie maanden 111 keer. CDA-raadslid Frans van Dael wil daarom de te hoge vrachtwagens - als veroorzakers van de door de sluitingen ontstane overlast- hard aanpakken.

22. In café-zaal de Mert vindt de presentatie plaats van jaarboek 26 van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal.

25. Ook dit jaar is er weer een grootse kerststal te zien in de Lambertuskerk, gebouwd door een groep van zeven vrijwilligers onder leiding van Peter Trepels.

26. De traditionele gezamenlijke kerstwandeling van beide verenigingen voert de deelnemers deze keer door de kasteelbossen van Hillenraad, waar-

bij zowel cultuurhistorie, natuur en bosbeheer aan bod komen.

UIT HET LEVEN VAN ONZE VOORoudERS

Harrie van Buggenum

5 oktober 1706

Janis Janissen heeft op een voorname heiligen-dag bij Lenard Tessers wacholder zitten drinken waarvoor een boete geëist wordt van drie goudgulden. Bovendien heeft hij oproer, spektakel en vechtpartijen veroorzaakt met Christoffel Smeets. Hij heeft hem verweten zijn vrouw bedrogen en bestolen te hebben. Bij deze vechtpartij heeft hij Smeets in zijn middelvinger gebeten. Janissen werd zelf ook gebeten door Smeets, die hem een stukje van zijn voorste(wijs?)vinger afgebeten heeft. Hiervoor wordt een boete van 4 goudgulden geëist.

Extract vult het Gerichtsprotocol der Heerlijkheijt Swalmen ende Asselt in saecke van den Heere alhier cleger tegens Janis Janissen ged(aagd)en. Den 5 oktober 1706.

Den scholtis seght dat den gedaegden op den 29 van den voorleden maendt wesende eenen grooten heijligendagh niet alleen des voormiddaghs tusschen acht ende negen uhren ten huijse van Lenart Tessers in vollen gelaegh mit meer anderen heeft sitten wachelter(sterke drank) drincken waerdoor volgens reglement van den 29 januarij 1689 Arlo imo ende naer verboth van den Heere cleger, deswegen gedaen heeft verbeurt 8 amende(schuld) van drij goutgulden

maer daerenboven oock ten selven huijse ende lijdt grooten oproer crackeel ende slaegerijen gemaect, mit Christoffel Smeets, hem verwijtende dat hij sijne vrouw bedrogen en gestoolen hadde ende meer andere reciproches (wandaden ?) gedaen, soo dat mitten anderen sijn woorden handtgemeijn ende sich geslaegen hebben totten Bloode(bloedens), in der voegen den ged(aagd)en Christoffel Smeets een gat often grooten crap in sijnen middelste vinger heeft gebeten ende Christoffel Smeets hem ged(aagd)en daertegens oock een deel van sijnen voorsten vinger heeft afgebeten, relaes totte preparatoire(voorbereidende) informatie, dus dat den ged(aagd)en boven de voorss(chreven). boete volgens lantrecht pag.359 alnoch verweerckt heeft eene van vier goltgulden ende gemerckt dat dese onheijlen sijn gesproten vuyttet voors(chreven). ongeoorloeft drincken ad coque ten hoogsten strafbaer tot voorcomminge van geleijcke meerdere excessen soo concludeert den Heere cleger ten eijnde den ged(aagd)en sal worden gecondemneert(veroordeeld) in de respective amenden(schulden) van drij ende vier goltgulden cum expensis vel alias de facis citatione et proclamatione resultat.

RAL Maastricht, schepenbank Swalmen, inv.nr. 32.

Jeugdvoetbal in Reuver 1933

Op de oproep om namen bij de foto van de jeugdige Reuverse voetballertjes uit 1933 kwamen helaas geen reacties.

VGLO-schoolklas

In dit nummer een recentere opname uit Swalmen met daarop een groep meisjes bij een vliegtuig. Het betreft een schoolreisje van een voormalige VGLO-schoolklas naar Schiphol ± 1962. Wie kan ons de namen van deze jongedames bezorgen?

VAN HOT NAO HAAR DOOR 'T WAORDEBOOK (12)

Harie van Buggenum

Een rubriek vol speelsigheden, serieuze zaken, knipoogjes naar het verleden, kortom over van alles wat volgens Waordebookredaksielid Harie van Buggenum niet of niet volledig aan bod is gekomen. Natuurlijk in 't Zjwaams.

Es ein of anger insjtansie wilt wete wie de meerderheid van 't volk örges euver dink den hêlt die ein **ankaete**. Det heurt zich heel get aan mer 't kump geweun drop neer det die ein oetgezôchde minderheid van 't volk 't haemp van 't lief vreug euver ein kwestie. Vervolges waert den aangenaome det de meining vanne meerderheid van die minderheid ouch de meining is vanne meerderheid van ederein. 't Sjteit zôn insjtansie wiejer onnag vriej waat ze mit die oetkóms doon.

Edere normale miens haet de **inkel** döbbel. Toch zuus se avetoe eine inkele dae de inkel inkel haet. Det levert gèn inkel veurdeil op en det löp zich onnanneet.

Es se vreuger örges haer gings woveur betaald mós waere den kochs se dich dao ei **kaertje** veur. Op vandaag kumps se dao op vööl plaatse neet meer mit door. Dao waert noe ein tikket van dich verlank. Mer ja, den höbs se ouch get. Det kump ouch inne pries toet oetdrökking. De kaertjes wore vreuger dudelik goodkouper.

Get op en aaf ligke te **fietse** geit mit edere fiets; dao hoos se neet persee eine likfiets veur te höbbe. Duis se det mit eine geweune fiets den mós se dao waal bieje blieve zitte. Eine dae det neet duit dae vèlt op zie gezich en den lik d'r waal mer fiets d'r neet.

Dao zin versjiljende saorte **greun** wie graasgreun of poorgreun. Waas se neet zóls verwachte, dao is ouch greun sjónk. Wen det gooj is den is die waal greun mer ouch rood, die get minder is haet ei wit rendje. Ech greun is dao neet aan te vinje. Van eine miens kan ouch ootj gezag waere det d'r greun is, egaal waatv'r kleur det d'r haet. Edere

aansjpender kóns se zo numme ómdet d'r nag nörges get vanaaf wèt.

Eine dae al get sjtief waert inne knäök kan mer baeter neet in eine boum klumme; dae vèlt dao gemakkelik oet. Duit d'r det toch en hae vèlt droet den kóns se aevegood neet zègke det dae gemakkelik **oetgevalle** is. Dao zin d'r waal die dök gemakkelik oetvalle. Die valle den nörges ech oet mer die zin gauw giftig.

Eine bril kóns se **opzitte**. Doe kóns ouch op eine bril zitte. De eerste duis se oppe naas en de tweede op 't huske. Ouch kóns se ein grote moel opzitte. Op 't huske baat det neet ómdes se eine mós höbbe wo se det taenge kóns doon. Eine vogel leet zich ouch opzitte es d'r neet meer laef en eine hóndj kóns se 't opzitte lere mer den mótt d'r waal nag laeve.

Es eine ei sjtök landj wilt bezeje en dae haet d'r gèn **bezej** van wie d'r mótt zeje den haet d'r kans det zie zejsel mislök.

EEN VOORVADER GEVONDEN, OF EEN LUCHTKASTEEL?

Stamreeks van Lodewijk Hubertus Thissen

Hans Thissen

Mijn grootvader is de Belfeldenaar Lodewijk Hubertus Thissen. Hij was een jaar werkzaam als stoker bij de firma Janssen. In 1915 begon hij zijn loopbaan bij de spoorwegen als spoorwegarbeider en hij bracht het tenslotte tot hoofdconductor. Daarnaast leidde hij na de oorlog mensen op tot conducteur.

Lodewijk Hubertus' directe voorvader is Gerardus Thissen, overleden op maandag 26 april 1824, zeven uur 's avonds op de Kleenhoef te Belfeld, 60 jaar oud. De overlijdensakte vermeldt geen ouders. Zijn nakomelingen zijn 4 generaties Belfeldse Thissens.

Met Gerardus Thissen begon pas het echte speurwerk. Hij huwde (RK) te Tegelen, doch was blijkens de inschrijving van de pastoor afkomstig uit Maasbree.

Gerardus' ouders waren moeilijker te traceren, hoewel de DTB en gegevens hieruit tegenwoordig goed toegankelijk zijn gemaakt door Toine Hendriks (www.landvankessel.nl); door de kroniek van Loe Giesen, eveneens op internet te raadplegen en door de database- CD-rom Gendalim schijf 6 (Stichting Limburgs Genealogisch- en Geschiedkundig Informatiecentrum te Stein). De klapper van Peeters biedt ook enig houvast. Daarnaast komen gezochte namen soms voor in op internet circulerende genealogieën.

Door het vergelijken van die gegevens bleek, dat de transcribenten de teksten soms anders interpreteerden. Dat is logisch, het is en blijft immers mensenwerk.

Nergens, ook niet bij andere onderzoeken, staat de juiste doopdatum van Gerardus Thissen (of Thijssen, Thyssen) vermeld. Staat de naam ergens in een publicatie vermeld, dan als zijnde geboren 'circa 1764 te Maasbree' of waarschijnlijk 'zoon van Theodoor Thijssen en Anna Peeters', waarbij de schrijfwijze der namen niet eensluidend wordt vermeld. In het doopregister is hij niet te traceren onder zijn naam Thissen of Thijssen.

Hoe dan verder te gaan?

Bij de huwelijken werd door uit te gaan van een gemiddelde huwelijksleeftijd, gezocht naar een mogelijke doopdatum. Uit de naamgeving bij de doopsinschrijvingen kwam al snel naar voren, dat de vernoemingsregels blijkbaar strikt werden toegepast.

Alle doopheffers en huwelijksgetuigen werden genoteerd. Ik heb geprobeerd, deze te identificeren met de personen uit de gezinsbladen.

Diverse genealogen hadden mij al gewaarschuwd voor de vele (beruchte) in Bree voorkomende aliasnamen.

Al deze gegevens werden in het door mij gebruikte stamboomprogramma Aldfaer gezet.

Mijn gezochte Gerardus zou aldus geïdentificeerd kunnen worden als Gerardus Maessen, zoon van Theodoor Maessen en Anna Peters, gedoopt in 1765. De naam Maessen zou dan afgeleid kunnen zijn van 'Thomas', een voornaam, die in de 17e en 18e eeuw veelvuldig in de stamboom voorkomt.

Nakomelingen van Theodoor Maessen en Anna Peters blijven ten dele in Bree wonen. Anderen trekken later de Maas over naar o.a. Belfeld, Tegelen en Beesel.

Op grond van de vernoemingsregels en op de namen van getuigen zou de stamreeks van kwartierdrager Lodewijk Hubertus Thissen te herleiden kunnen zijn tot Theodorus Thissen (Thijsse Tissen int Root; Tijssen) In't Root, doch 100% zeker is dat niet. In dorpen in de omgeving, maar ook in dorpen, liggend aan de verbindingsweg met 't Rooth kwamen naamgenoten voor. Bij deze personen zien we, dat doopheffers meermalen worden vervangen. Dat kan zijn wegens ziekte, of door een te grote afstand van de woonplaats van de doopheffer tot de woonplaats van ouders van de dopeling. Deze afwezige doopheffers hebben vaak 'bekende' voornamen.

Tenslotte vraag je je af, of er een aansluiting met de Thissen/Thijssen met Engelbert Thijssen te Beesel mogelijk is.

(zie: Kwartierstaat van Jos Thijssen

(www.xs4all.nl/~josthijs/Kwartierstaat.htm en

de website van Okke Greven, www.janennel.nl/Greven/). Er schuilt natuurlijk een risico in zo'n vraagstelling. Het kan je heldere blik vertroebelen. Er zijn genoeg genealogieën te vinden, waarin het spreekwoord 'de wens is de vader van de gedachte' moedwillig toegepast werd...

Mijn huidige stand van zaken. Uiteindelijk zullen er twee boeken verschijnen. Momenteel ben ik bezig, met het completeren van gegevens van zeventiende en achttiende-eeuwse voorvaderen en van gegevens om het skelet van een parenteel (een uitdraai van Aldfaer) aan te kleden. Dat laatste kost uiteraard nog jaren werk. Verder dien ik de inschrijvingen van in de DTB's vermelde familieleden te fotograferen, om dezen in het boekwerk opnamen.

De familiegeschiedenis vanaf Lodewijk Hubertus Thissen wordt verhalend in een boekvorm gegoeten. Dat kost minder werk. Van hem en zijn tijdgenoten zijn gelukkig door de familie veel gegevens en herinneringen bewaard gebleven. Ik moet echter een selectie maken uit de ontelbare foto's en scans van oude correspondentie en familiepapieren, die het verhaal kunnen verluchten. Afwegingen maken, wat op te nemen, kost moeite. Addo Stuur ('Schrijf uw biografie') geeft hiervoor wel enkele aardige richtlijnen. Kortom, werk genoeg.

Stamreeks van Lodewijk Hubertus Thissen

Generatie 1 (kwartierdrager)

1 Lodewijk Hubertus Thissen, geboren op zaterdag 12 maart 1892 om 02:00 in Belfeld. Lodewijk is overleden op donderdag 19 april 1973 in Venlo, 81 jaar oud.

Lodewijk trouwde, 27 jaar oud, op maandag 1 september 1919 in Belfeld met Antoinetta Gielen, 22 jaar oud.

Antoinetta is geboren op donderdag 3 september 1896 te Baarlo, dochter van Petrus Gielen en Maria Bongaers. Zij is overleden op donderdag 11 juni 1981 in Maastricht -z-, 84 jaar oud. Zij is begraven op maandag 15 juni 1981 in Valkenburg - Broekhem.

Generatie 2 (ouders)

2 Gerardus Thissen, geboren op zondag 2 november 1856 om 22:00 in Belfeld. Gerardus is overleden op vrijdag 9 oktober 1931 om 14:00 in

Belfeld, 74 jaar oud.

Gerardus trouwde, 29 jaar oud, op maandag 4 oktober 1886 in Belfeld met Catharina Ernst, 27 jaar oud.

Catharina is geboren op zaterdag 6 augustus 1859 in Oosterhout, dochter van Pieter Ernst en Maria Louisa Mordan. Zij is overleden op zaterdag 27 december 1941 in Belfeld, 82 jaar oud.

Generatie 3 (grootouders)

4 Gerardus Thissen, geboren op dinsdag 4 februari 1823 om 03:00 in Belfeld.

Gerardus is overleden op maandag 6 januari 1890 om 15:00 in Belfeld, 66 jaar oud.

Gerardus trouwde, 25 jaar oud, op dinsdag 2 mei 1848 in Belfeld met Helena Janssen, 24 jaar oud. Helena is geboren op zaterdag 14-02-1824 te Helden, dochter van Pieter Jansen en Aldegonda Zegers. Zij is overleden op dinsdag 10-07-1888 te Belfeld, 64 jaar oud.

Generatie 4 (overgrootouders)

8 Theodorus Thissen, gedoopt op donderdag 26 februari 1795 in Tegelen.

Theodorus is overleden op vrijdag 19 januari 1855 in Beesel, 59 jaar oud.

Theodorus trouwde, 27 jaar oud, op vrijdag 19 april 1822 in Belfeld met Margaretha van Dijk, 28 jaar oud.

Margaretha is gedoopt op vrijdag 1 november 1793 in Beesel, Pieter van Dijk en Aldegonda Hendriks. Zij is overleden op woensdag 7 februari 1855 in Beesel, 61 jaar oud.

Generatie 5 (betovergrootouders)

16 Gerardus Thissen, gedoopt als Maessen op donderdag 24 januari 1765 in Bree.

Gerardus is overleden op maandag 26 april 1824 om 19:00 in Belfeld -op de Kleenhoef-, ongeveer 60 jaar oud.

Gerardus trouwde, ongeveer 30 jaar oud, op dinsdag 20 mei 1794 in Tegelen met Gertrudis Driessen, 34 of 35 jaar oud.

Gertrudis is gedoopt op maandag 9 augustus 1762 in Tegelen, dochter van Stephanus Driessen en Catharina Theeuwen (Theeven). Zij is overleden op vrijdag 7 november 1828 in Belfeld op de Kleen Hoef, 68 of 69 jaar oud.

Generatie 6 (oudouders)

32 Theodoor Tijssen; Maessen. Hij is gedoopt

op zaterdag 20 maart 1728 in Bree. Theodoor is begraven op zaterdag 7 januari 1786 in Bree. Theodoor trouwde, 28 of 29 jaar oud, in 1758 in Bree met Anna (Joanna) Peeters, ongeveer 27 jaar oud.

Anna is gedoopt op dinsdag 19-08-1732, dochter van Johannes Peters en Catharina Bolten. Zij is overleden op maandag 3 februari 1806 in Maasbree, 73 jaar oud.

Generatie 7 (oudgrootouders)

64 Thomas Thijssen; Dericks; Tisen. Thomas is begraven op woensdag 17 mei 1758 in Bree. Thomas trouwde op woensdag 18 juni 1727 in Bree met Catharina Faessen; Vaessen; alias Kersten, 28 jaar oud.

Zij is begraven op donderdag 12 juni 1766 in Bree.

Generatie 8 (oudovergrootouders)

128 Theodorus Thissen (Thijsse Tissen int Root; Tijssen). Theodorus is begraven op zondag

Lodewijk Hubertus Thissen, benoemd per 1 januari 1934 tot conducteur. De pasfoto is van zijn Bewijs van Nederlandschap van dat jaar (bron: familie-archieff).

3 januari 1723 in Bree.

Theodorus trouwde op donderdag 20 mei 1683 in Maasbree met Petronella Gerits, alias Peters.

Generatie 9 (oudbetovergrootouders)

256 Matthias, Matthijs Maessen. Matthias, trouwde met Catharina NN.

BOSMANMOLENTJE TE REUVER

Wiel Luys

Omschrijving

Langs de Willibrordusdijk te Reuver staat het onderste gedeelte van een kleine windmolen. Het is een zogenaamde Bosmanmolen, een weidemolentje vervaardigd door de fa. Bosman, die nu nog bestaat en in Brabant is gevestigd. Dit soort molentjes wordt meestal naar de producent vernoemd.

De molen werd rond 1958, dus zo'n 50 jaar geleden, geplaatst door de fa. Faassen-Hekkens. Deze had dit deel van het Meerlebroek in eigendom. Omdat de grond er te nat was voor bonteelt, moest het grondwaterpeil verlaagd worden en op constante hoogte worden gehouden. Dit gebeurde m.b.v. dit molentje. Hiermee werd het overvloedige water op één van de waterlossingen gepompt.

De molen heeft er niet lang gestaan, want zoals op nevenstaande foto uit 1972 te zien is, is de molen al stuk. Ze is daarna ook niet meer opgeknapt.

De molen behoort tot het 1e model Bosmanmolen, type A-Ford. Dit type werd tot 1960 geproduceerd.

Het onderstel van de molen rust op een beton-

nen fundering met daarin het vlottermechanisme.

Deze fundering is nog volledig aanwezig. Het pompgedeelte bevindt zich onder water en hebben we niet kunnen controleren. Het vlottermechanisme is voor een deel nog in tact.

De romp bestaat uit een stevige constructie van ijzeren frames.

Het bovenste gedeelte, bestaande uit de kop met de wieken en de windvanen, is verdwenen.

In jaarboek nr. 18 (zie literatuur), blz. 43 staat de molen afgebeeld. De foto is van 1972 en daarop is de complete molen te zien. Wel is de kop van de molen door de storm van 13 november (110 km p/u) afgeknapt.

Fundament van het huidige molentje

Werking

Aan de werking van dit type molentje komt geen mens te pas. Er drijft een vlotter op het water, die via een stang de stand van beide vanen instelt: van de hoofdvaan, die recht achter de wieken zit en van de hulp- of bijvaan, die opzij staat.

Als het water hoog in de sloot staat, staat de hoofdvaan vertikaal en de hulpvaan ligt plat. Daarmee draait de molen vanzelf in de wind. Zakt

het water, dan verstelt de vlotter de vanen, tot dat in de laagste stand de hoofdvaan plat ligt en de hulpvaan vertikaal staat. Daarmee draait de molen uit de wind.

De draaiende wieken drijven een centrifugaal-pomp aan, die het water uit de sloot maalt. Als het water genoeg is gezakt, heeft de vlotter inmiddels de vanen zover gedraaid, dat de wieken uit de wind draaien en de bemaling stopt. De pomp biedt voldoende weerstand om bij storm het op hol slaan van de molen te voorkomen. Het grootste gevaar is vuil, dat in de pomp wordt gezogen, of dat de vlotterbeweging wordt geblokkeerd. Daarom staan er altijd vuilroosters in de sloot, vlak voor de molen.

De heemkundevereniging heeft de gemeente Beesel voorgesteld dit industrieel monument op de gemeentelijke monumentenlijst te zetten en zo mogelijk te restaureren. Daarmee zal vanwege de toestand van de molen niet te lang moeten worden gewacht. De monumentencommissie heeft inmiddels positief geadviseerd. We wachten af wat het college besluit, maar we hebben goede hoop.

WIST U DAT.....

De Amerikaanse boskikker voor 65% in de winter bevriest. De huid van kikkers houdt de vorst moeilijk buiten. De boskikker bestaat net als de mens vooral uit water. Daarom laat hij zich voor 65% bevriezen, het bloed stopt met stromen en de hartslag loopt terug tot vier slagen per minuut. Ondertussen maakt de lever overuren en produceert het grote hoeveelheden glucose. Dit zorgt ervoor dat de belangrijkste cellen actief blijven. Zo kan de boskikker tot acht graden onder nul overleven.

*Tösse Zjwaam en Maas gebaore
Aan de bóstrandj opgegruijd
Haet dit plekske oetverkaore
Steht jeder Kunsteneer auf der Guss*.
(Oet ein liedje anno-1920)*

*In vreuger daag
waerde door vrunj en mien pa
mit zjwier de liedjes bezóng
die oette kuns óntsjóng:
Euver det sijlerechtich dörpke Zjwame.*

*Gelaege tösse
robuus en idyllies water
aan de randj dae sjone bó.
In det dörp waert gelaef en gerös
noe en in vreuger daag:
Dit sjtökske aerd is veur ós.*

*De miens, geïnsjpireerd
door de versjeijeheid van de natuur
sjprik ouch mit eer euver zien rieke kultuur.
Hae sjrief mit leefde euver zien plaetske
zeer veurnaam
gelaege tösse Maas en Zjwaam.*

Corrie Janissen 2009

**voetstuk*

SCHENKINGEN

Els Janssen-van Avesaath

- 1 grote collectie bidprentjes; mevr. L. Geerlings-Puts
- 1 album met foto's van het afscheid van jufvrouw Thea Custers van Basisschool de Mortel te Swalmen; fam. Fr. Custers
- Stamboek van het Kruisverbond afdeling Swalmen - 1908; fam. W. Evers-v.d. Pasch
- Jubileumboek Kerk Asselt 1934-1984 en van de St. Lambertuskerk Swalmen 1897-1997; fam. Suilen-Simons te Venray
- Archief materiaal Swavos; dhr. L. Swachten
- Archiefmateriaal de Èrpelkes; fam. Timmermans-Lucas
- Collectie bidprentjes; parochiekantoor St. Lambertus
- Collectie bidprentjes; fam. Bruinen-Hocks
- 4 st. houten consoles om heiligenbeelden op te zetten, oude medicijnflesjes en een collectie oude schoolboekjes, periodieken en publicaties over Swalmen; mevr. J. Obers
- 4 documenten inzake geleden schadevergoeding na W.O. II aan A. van Buggenum en 4 handgeschreven aankoopaktes van grond door A. van Buggenum; dhr. P. van Buggenum te Belfeld.
- 1 houten en 2 metalen ladenkastjes voor bidprentjesarchief; Mr. H.J.A. Ewalds
- Collectie bidprentjes; dhr. G. Leppers
- Jeugdherinneringen; André M. Nijssen
- Soldaat zonder uniform; André M. Nijssen
- Collectie bidprentjes; Fr. van Avesaath